

**PROMOCIJA INTERKULTURNOG I MEĐURELIGIJSKOG DIJALOGA I RAZUMIJEVANJA
KROZ REALIZACIJU PROJEKTA „ČOVJEK SE NA ČOVJEKA OSLANJA“**

Program Etos inicijative u okviru koje TPO Fondacija Sarajevo nastavlja aktivnosti promocije interkulturnog, međureligijskog dijaloga i razumijevanja u 2019. godini realizira lokalne interkulturene i međureligijske inicijative u pet kantona BiH u saradnji sa TOT saradnicima.

REALIZACIJA PROJEKTNIH AKTIVNOSTI

Nakon 30.maja 2019. godine kada je u JU Osnovnoj školi „Husino“ Tuzla održan radni sastanak predstavnika učesnika interkulturnog i međureligijskog projekta **“ČOVJEK SE NA ČOVJEKA OSLANJA“** krenule su pripreme i realizacija niza projektnih aktivnosti u JU OŠ „Husino“ Tuzla i JUOŠ „Breške“ Tuzla u saradnji sa Omladinskim pokretom „Revolt“ iz Tuzle i EKO ZELENI TK-a sve u cilju da **promovise univerzalne vrijednosti čovjeka**, senzibilizira učenike i pripremi ih na pozitivno prihvatanje činjenice kako se čovječanstvo prirodno razvija različitim načinima života, običajima i svjetonazorima i kako nas ta različitost upravo obogaćuje i čini boljim.

Iako je juni mjesec kada se intenzitet školskih aktivnosti smanjuje i održavaju se završni nastavni sati u toku školske godine, nastavnici, učenici i roditelji kao partneri škola, uz podršku menadžmenta pripremili su i veoma uspješno realizirali niz projektnih aktivnosti. Samo visoke temperature su podsjećale da je mjesec juni, a uzbuđenje i motivacija da se bude što bolji i uspješniji kazivalo je drugačije...kao da je početak školske godine...

Danas, kao nikada prije, djeca i mladi brzo dolaze do informacija putem različitih izvora informisanja. Nažalost, bez promicanja univerzalnih vrijednosti najprije unutar porodice, potom obrazovnih institucija i medija djeca i mladi će biti hendikepirani za osnovne vrijednosti u pogledu interkulturalne osjetljivosti i otklanjanju svih predrasuda o manje poznatom ili nepoznatom, o drugačijem i različitom. Uloga nastavnika kao odgajatelja je velika, odgovorna i značajna za razvoj cjelokupnog društva. **Nužno je da škola kao specifična organizacija, odgojno-obrazovna ustanova ostvari što uspješniju partnersku saradnju sa roditeljima kao veoma bitnu kariku u lancu odgoja djeteta, njegovog razvoja u biće koje nenasilno komunicira, poštuje različitosti, interkulturalno je osjetljivo, bez predrasuda, koje poštuje univerzalne vrijednosti, prakticira ih i u svakodnevnom bitisanju i promiče i bori se za iste.**

RADIONICE ZA RODITELJE I UČENIKE

U mjesecu junu održane su radionice za roditelje i učenike koje su za cilj imale ostvariti što bolju komunikaciju između roditelja i djece i motivirati ih da što kreativnije i kvalitetnije provedu slobodno vrijeme.

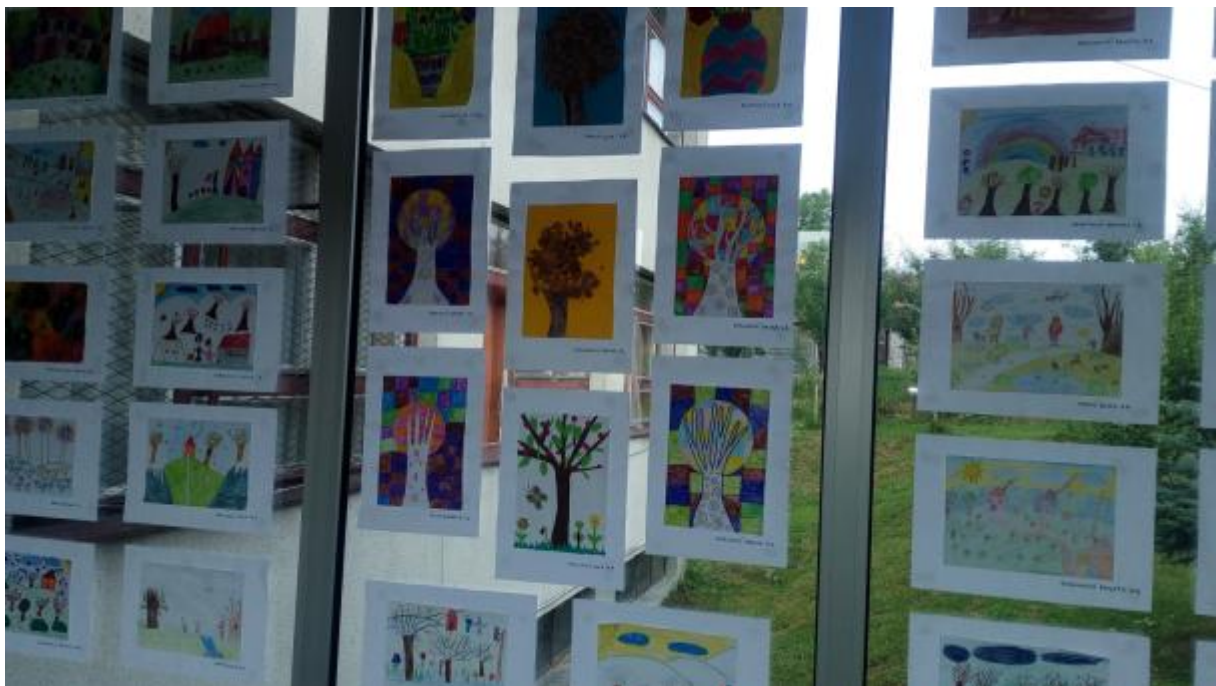

Radionica (engl. workshop) je suvremeni oblik interaktivnog učenja i poučavanja koji je usmjeren na polaznika s ciljem razvijanja vještina i /ili jačanja osjetljivosti za određene probleme. Zbog specifičnog oblika rada didaktičari radionicu uvrštavaju u područje obrazovnih strategija kojima se oblikuju načini i metode rada u nastavnom procesu (Bognar i Matijević, 2005). Radionica je najdjelotvornija metoda socijalnog i globalnog poučavanja (Fountain, 1995.9 koja se odvija unutar grupne interakcije 15-20 sudionika. Sudionici radionice zajedno rade na razvijanju vještina i stavova kojih (često) nije prije postojalo.

Nakon održanih radionica voditelj je usrećila povratna informacija da roditelji naših učenika dosta slobodnog vremena provode sa svojom djecom, a da su želje i prijedlozi predstavnika učenika i roditelja za poboljšanje njegovog kvaliteta bili dosta slični. Porodice naših učenika žive u porodičnim kućama, često i sa članovima šire porodice, u blizini rođaka, imaju kućne ljubimce u dvorištu o kojima se zajednički brinu, puno slobodnog vremena provode u svojim dvorištima pomažući jedni drugima oko uređenja... tako da su i zaključci koji su izvedeni na kraju radionice bili da su prijedlozi, koji su dali i učenici i roditelji, realni i moguće ostvarivi.

Prijedlog svih učesnika je da ovakvih i sličnih radionica treba više realizirati u toku školske godine, tako da su svi učesnici dali prijedloge tema za realizaciju radionica u narednom periodu.

Nakon održanih radionica roditelji su pogledali tematsku izložbu postavljenu u holu škole.

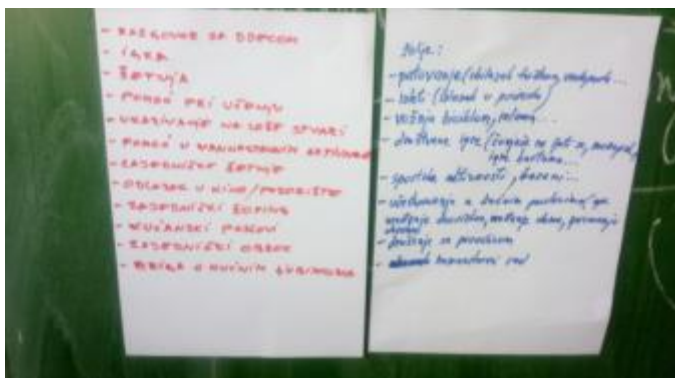

EDUKACIJA NASTAVNIKA KROZ RAZMJENU PRIMJERA DOBRE PRAKSE I EDUKACIJA UČENIKA

12.6.2019. JU OŠ „Husino“ Tuzla posjetili su predstavnici JU OŠ „Breške“ Tuzla i to: direktor škole Denis Ibrišević, pedagogica škole Irma Karić, četiri nastavnice i petnaest učenika.

Učenici su imali edukaciju kroz radionički oblik rada na temu: „Važnost nenasilne komunikacije u dijalogu“ koju je pripremila i realizirala Jasmina Brkić i radionicu „Govor mržnje“ koju je pripremila i realizirala Anamarija Lukić predstavnica Omladinskog pokreta „Revolt“ iz Tuzle.

Ciljevi radionica su višestruki, ali akcenat je stavljen na značaj upotrebe nenasilne komunikacije i zaustavljanju govora mržnje u svakodnevnom životu.

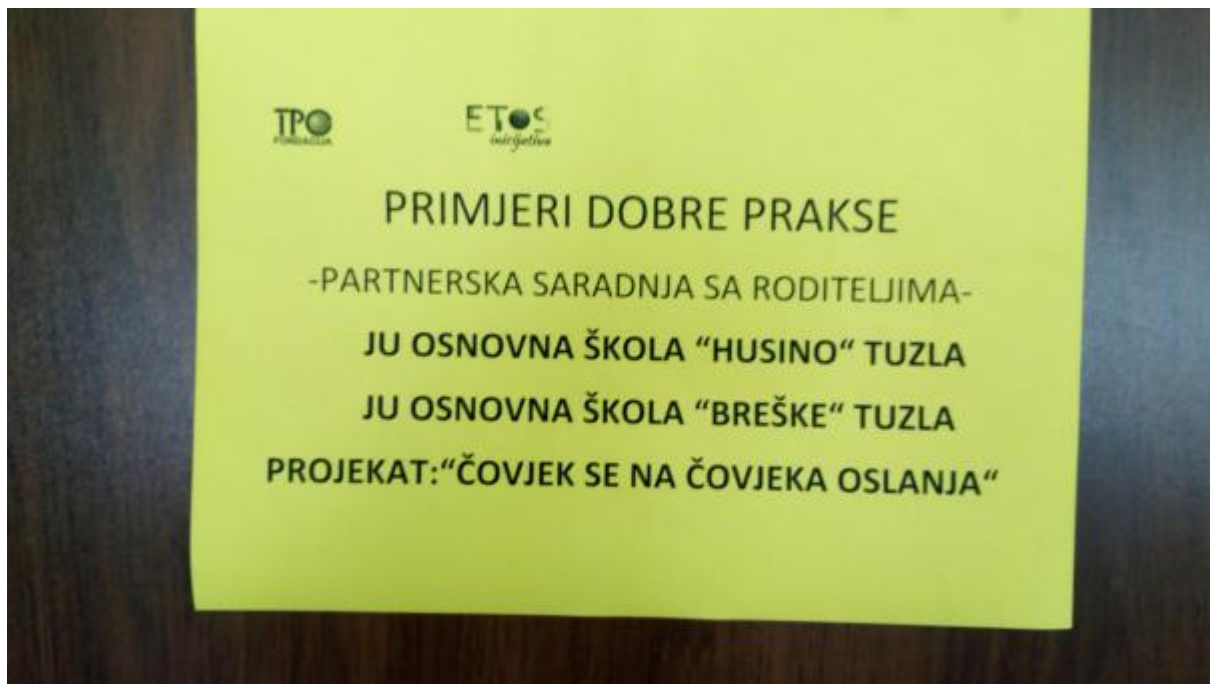

Učenci su dobili potvrde o učešću u radionicama koje su za njih pripremile voditeljice radionica.

Za nastavnike, predstavnike obje škole razmjenu primjera dobre prakse pripremila je i vodila koordinatorka projekta „Čovjek se na čovjeka oslanja“ Amela Petričević.

Prisutni nastavnici i pedagogice škola upoznali su se detaljnije sa ciljevima projekta čije će se projektne aktivnosti pripremati, organizirati i realizirati do kraja novembra, dakle i u novoj školskoj 2019/2020. godini. Pogledali su **film "Škola, naš drugi dom"** autorice profesorice Amele Petričević koji je snimljen u oktobru 2018. uz podršku TPO Fondacije Sarajevo čija je promocija bila 29.10.2018. u Sarajevu na Konferenciji svjetskog etosa. Film prikazuje kako **škola**, iako naizgled mala i trošna, **odiše pozitivnim školskim ozračjem u kojem se svi osjećaju dobro i u kojoj se svakodnevno promovišu i žive univerzalne vrijednosti čovjeka.**

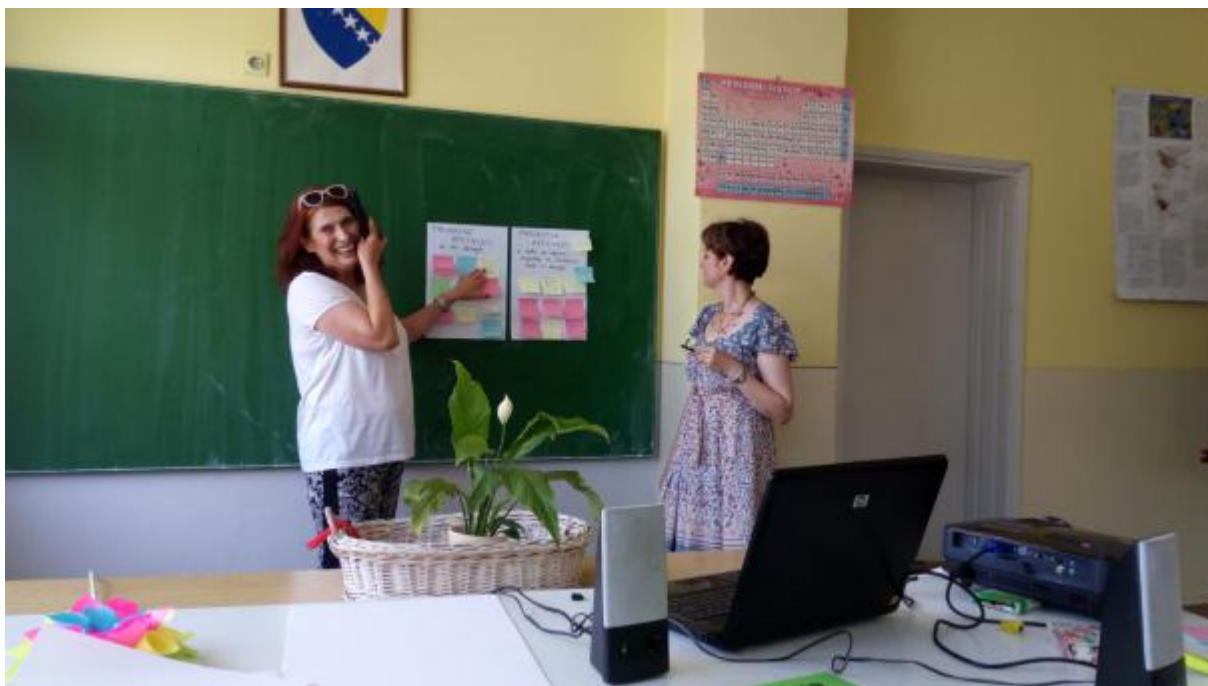
Film motivira i animira sve škole da ostvare što pozitivnije školsko ozračje, nenasilnu komunikaciju, da poštuju ljudska prava i bore se protiv govora mržnje, predrasuda i svake vrste nasilja.

Škola kao institucija, nakon porodice, zauzima drugo mjesto u razvoju i socijalizaciji djeteta te ima ulogu odgoja i obrazovanja. Izvršena je evaluacija realiziranih radionica za roditelje i učenike, razmijenjena su iskustva, dati su prijedlozi za unapređenje odgojno-obrazovnog rada i doneseni zaključci.

Što je škola otvorenija prema roditeljima kao partnerima škole i lokalnoj zajednici to je uspješnije školsko ozračje, a učenici više motivirani za sticanje znanja i potrebnih vještina.

U cilju ostvarivanja što uspješnije saradnje škole i roditelja, kao i saradnje sa lokalnom zajednicom prisutni su upoznati sa novim mogućnostima načina uspješne saradnje kao i tehnikama na individualnom osnaživanju kako bi se u budućnosti što uspješnije prevenirali i sanirali različiti oblici vršnjačkog i svih drugih vrsta nasilja i obezbijedio što produktivniji i uspješniji rad na zadovoljstvo svih.

HUMANE AKTIVNOSTI „NISI SAM/SAMA“

U posljednim nastavnim danima školske 2018/2019. godine **u okviru projekta realizirane su i humanitarne aktivnosti pod nazivom „Nisi sam/sama“**. Cilj aktivnosti je da učenici znaju, a odrasli osvijeste da „čovjek se na čovjeka oslanja“, da nikada ne treba biti usamljen jer briga za drugog je utkana u čovjeka otkako postoji...samo je treba njegovati i razvijati. **Oni koji su stari i nemoćni, u stanju potrebe nikako ne smiju biti na margini društva...“prepušteni“ sebi i svojim najbližim jer briga za starije je odgovornost cjelokupnog društva.** Proces starenja prisutan je svugdje u društvu, prvenstveno u razvijenijim zemljama. U zemljama u razvoju taj „problem“ je nastao osamdesetih godina dvadesetog vijeka. Posljedice demografske tranzicije, niska stopa nataliteta i ferilitet koji je sve više prisutan, način života i razvoj medicine neki su od faktora o povećanju broja starijeg stanovništva svugdje u svijetu. **Mlade treba senzibilirati da brinu o starim, da humano djeluju poštujući dostojanstvo svakog čovjeka, posebno onih koji su u stanju potrebe i koji su često „nevidljivi „ u**

društvu. Da bi djelovali u lokalnoj zajednici trebaju je upoznati. Učenici su se informisali o susjedima starije dobi, kako i na koji način žive kako bi ih mogli posjetiti. Na ovaj način učenici su počeli osvještavati sebe kao stanovnika lokalne zajednice, sagledavati svoje mogućnosti i odgovornosti za napredak iste.

Koordinatorica humanitarnih aktivnosti JUOŠ "Husino" Tuzla Tomić Gordana je u saradnji sa predstavnicima Crvenog križa informisala se o općem stanju starijeg stanovništva u lokalnoj zajednici, upoznala radni tim sa dobijenim informacijama tako da su organizirane posjete našim susjedama. Jedan dio namirnica doniran je narodnoj kuhinji „Imaret“ Tuzla.

Učenci JU OŠ „Breške“ Tuzla, u okviru humane aktivnosti „Nisi sam/sama“ , u pratnji pedagogice škole i nastavnice Drage Pejić organizirali su posjetu staračkom domu „Oaza“ u lokalnoj zajednici i takvim gestom pokazali humanost, solidarnost i brigu za stare. Razgovarali su sa korisnicima, namještali im krevete a na rastanku uručili im likovne radove koji su za njih pripremili. Pedagogica Irma Karić istakla je kako je ovaj susret mnogo značio i korisnicima doma, koji nisu skidali osmijeh s lica a i djeci koja jedva čekaju ponovo da dođu kako bi im izveli što ljepši program i tako ispunili njihove dane ljubavlju, toplinom i srećom.

Učenici od prvog do petog razreda izradili su likovne radove na temu „Nisi sam/sama“ koji će biti izloženi na završnoj manifestaciji projekta.

GDJE JE SREĆA?

U vremenu u kojem živimo, konzumentskom, brzom životu u kojem se velike svote novca troše na reklamu šta nam sve treba da kupimo da „bi bili srećni“, u kojem se čovjek otuđuje jedan od drugoga, otuđuje se često i od sebe u potrazi sa srećom... odrasli trebaju osvijestiti i naučiti djecu, prvenstveno mlade da sreća nije negdje, na nekom mjestu, možda dalekom i egzotičnom, nije u šoping centru, ona se ne kupuje... nego da je **U SVAKOM OD NAS...** Možda su je neki, od nas, zaboravili jer definiciju sreće pronalaze u skupim reklamama ili fotografijama na društvenim mrežama...ili zaboravljaju da su srećni jer nemaju zahvalnost prema onome šta imaju čeznući za onim šta nemaju (ili misle da nemaju)...

Kada dijete nauči da je „sreća u njemu“, da je već ima i može je dijeliti, množiti i tako uvećati... pogledi na dešavanja u njegovom svakodnevnom životu bivaju sve ljepši jer ono ne traga i ne žali za nečim što nema, jer je svjesno svoje volje i odabira pogleda na svijet oko sebe...

Naravno, ovo je proces učenja kome treba dati vremena i prostora...ali, djeca ga s radošću prigrle i raduju se svakom novom danu...

„Gdje je „nestao“ čovjek? Koje vrijednosti čovjeka čine čovjekom?...Vrijednosti zajedničkog življenja...Izazovi interkulturalizma su neka od pitanja i tema kojima ćemo se baviti u narednom periodu...

Projektom će biti uključeni svi učenici kroz nastavne i vannastavne aktivnosti, nastavnici i roditelji kao partneri škole. Kroz radionički tip rada, panel diskusije i okrugli sto učenici dvije škole će usvajati nova i produbljavati ranije stečena znanja iz nenasilne komunikacije, međureligijskog dijaloga i izazova interkulturalizma, učiti će kako prepoznati govor mržnje, kroz humane akcije i volonterski rad učiti će o solidarnosti i o življenju s brigom o sebi i drugima, saditi će drvo prijateljstva u školskom vrtu...

Metodološki projekt će se temeljiti na ETOS smjernicama, što znači da će kroz sve aktivnosti biti naglašavane univerzalne vrijednosti **etičnosti, tolerancije, otvorenosti i solidarnosti**.

Etos inicijativa kroz različite aktivnosti motiviše i afirmiše školu da promoviše univerzalne vrijednosti. U okviru projekta "Čovjek se na čovjeka oslanja" kroz projektne aktivnosti učenicima će se približiti poimanje vrijednosti čovjeka, njegova uloga za bivstvovanje u miru, sigurnijem i boljem življenju, promovisanju univerzalnih vrijednosti i njihovo življenje.

...nastavljamo sa pripremanja projektne aktivnosti u avgustu... jer „Kad radiš ono što voliš, onda ni jedan dan ne radiš.“(Confucius)

Amela Petričević

Koordinatorica projekta "Čovjek se na čovjeka oslanja"

JU Osnovna škola „Husino“ Tuzla